

Oslo, 25.04.2017

Til: Nærings- og fiskeridepartementet

Norsk Bergindustri innspill til ny Stortingsmelding om offentlige anskaffelser

Norsk Bergindustri synes det er positivt at Nærings- og fiskeridepartementet har satt i gang arbeidet med å lage en stortingsmelding om offentlige anskaffelser. Offentlige anskaffelser beløper seg til ca. 500 mrd årlig i Norge og åpne og velregulerte anskaffelsesmarkeder bidrar til en mere effektiv utnyttelse av det offentliges penger.

Norsk Bergindustri ønsker å minne departementet om Veireno-saken i Oslo kommune. Dette selskapet hadde inntil nylig ansvar for avfallshåndteringen i hovedstaden. Deres manglende evne til å følge opp sine forpliktelser er veldokumenterte, og etter måneder med søppelkaos har kommunen sagt opp avtalen og kastet ut selskapet. Mens politikerne diskuterer hvem som skal bebreides for søppelfadesen kan det være vel så nyttig å reflektere over hvorfor og hvordan det kunne skje.

Offentlige anskaffelser preges i stor grad av at rimeligste tilbud vinner oppdragene. Selv om andre faktorer naturligvis spiller inn, vektles pris i svært mange tilfeller så tungt at det blir det utslagsgivende. Våre medlemsbedrifter betaler norske lønninger, norske skatter, og oppfyller norske miljø- og HMS-forpliktelser, naturligvis. Dette medfører betydelige kostnader. Norsk Bergindustri medlemsbedrifter leverer i tillegg til metalliske malmer og industrimineraler også byggeråstoffer som pukk, grus og tilslag til betong, samt naturstein til bygg, ute- og innemiljø. Norsk naturstein preger praktbygg verden over. I Norge er det imidlertid svært vanskelig å selge norsk naturstein til offentlige byggeprosjekter. Dette skyldes etter vår oppfatning i stor grad lav bevissthet om forholdet mellom pris og bl.a. levetid. Stein fra lavkostland som Kina og India utkonkurrerer i stor grad den norske, ikke på kvalitet eller tekniske egenskaper, men på pris. Tilsvarende ser vi innen pukk og grus at pris vektlegges høyt. Det koster å være seriøs, og det ensidige prislekket bidrar til å legge til rette for mindre seriøse aktører. Til sammen medfører dette en utvikling som svekker norsk konkurransevne. Vi tror eksemplene strekker seg langt ut over vår egen bransje.

Regjeringen har med Paris- avtalen forpliktet seg til å redusere sine CO2 avtrykk. Ikke er dette bare viktig for Norge, men for hele verden. Når offentlige byggherrer velger å importere naturstein fra utlandet grunnet lavere pris fremfor å velge kortreist norsk naturstein mener vi Norge er med på å øke sitt CO2 avtrykk. Å utvinne naturstein i Norge, slik at offentlige instanser velger norsk naturstein, gir et klimaavtrykk som utkonkurrerer det aller meste i livsløpsanalyser. Vi mener anbudsprosessene bør veie miljøhensyn i større grad enn praksis i dag.

Norsk Bergindustri/Norwegian Mineral Industry,
Næringslivets Hus, P.O. Box 7072 Majorstua, N-0306 OSLO
tlf. (00 47) 23 08 80 00 www.norskbergindustri.no epost@norskbergindustri.no

Vi vil også slå et eget slag for det rent kulturpolitiske aspektet ved å velge norsk naturstein ved byggingen av signalbygg. Operaen er et vakkert bygg, som til slutt fikk et betydelig innslag av norsk naturstein, men fremdeles kommenterer folk det bemerkelsesverdige at den ble bygget med italiensk marmor. Nasjonalmuseet vil imidlertid bli bygget med skifer fra Oppdal, bl.a. takket være en arkitekt med forståelse for at det gir en ekstra dimensjon at råstoffet kan speile det landet som bygget skal huse kunst fra. Dette er naturligvis også et poeng ved bruk av andre materialer, men innen naturstein bidrar geologien i større grad enn for andre byggematerialer til å gi steinen og dermed bygget et unikt uttrykk. Av eksempler viser vi til Nidarosdomen i Trondheim som først og fremst opprinnelig er bygd med stein fra lokale/regionale klebersteinsbrudd; Domkirken i Stavanger som er bygd med regional stein men dessverre er plassen foran dekket av stein fra hovedsakelig India da denne ble pusset opp for en tid tilbake; Norges Bank er i stor bygget med ulike norske steintyper; Blant private eksempler Skifer hotell på Oppdal og Farris Bad i Larvik. I Sverige valgte de å dekke Astrid Lindgrens plass med stein fra hennes barndoms Småland. Vi vil hevde det gir en egen dimensjon til praktbygg/anlegg om det benyttes nasjonale, gjerne regionale råstoffer. Dette krever imidlertid en bevisst tanke, og det må naturligvis håndteres innenfor rammen av innkjøpsregelverket.

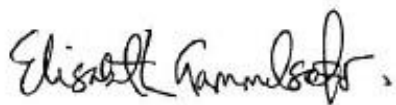
Rundt omkring på bygdene i Norge har man også tradisjonelt i stor grad brukt lokale steinssorter. I Oslo har det blitt brukt Grorudgranitt, I Drammensområdet Drammens- og Røykengranitt, på Sørlandet Grimstadgranitt, i Østfold Iddefjordsgranitt, I Bodø-området og Nordland Fauskemarmor og Lødingen stein osv. Etter hvert som naturstein har blitt en global vare og pris har blitt avgjørende ser vi større grad at lignende typer av kinesisk granitt brukes over store deler av Norge. Vi mener bestemt at dette betyr en forflatning. Alle som er litt mer enn middels geologisk interesserte kommenterer at en dimensjon er i ferd med å forsvinne.

Offentlige innkjøpere anskaffer store mengder byggeråstoffer. Hver av oss forbruker ca. 10 tonn årlig, så volumene blir store. Likevel er kunnskapen blant innkjøperne lav, og anskaffelsene ville ofte hatt godt av økt samarbeid og styrket dialog med bransjen for å sikre god og ikke minst riktig kvalitet i de ulike anskaffelsene.

Innkjøpere dekker seg bak lov om offentlige anskaffelser, og hevder de ikke kan ha for tett kontakt med tilbydere eller diskriminere utenlandske aktører. Det skal de selvsagt heller ikke. Det er imidlertid en misforståelse at man ikke kan kjøpe norske kvalitetsprodukter fordi prisen er for høy. Offentlige innkjøpere kan kjøpe hva de vil, men loven regulerer hvordan prosessen skal foregå. Om pris vektas lavere vil andre faktorer bli viktigere. Da er norsk naturstein mer enn konkurransedyktig. Kvaliteten er fremragende, og våre miljø- og HMS-regler sikrer at produksjonen gjennomføres på en sikker og miljøvennlig måte. Innen livssykelanalyser scorer også naturstein høyt bl.a. pga. lave vedlikeholdskostnader og lang holdbarhet.

Erfaringene etter Veireno-saken bør føre til en gjennomgang av hvordan offentlige anskaffelser gjennomføres og hvilke kriterier kontraktene skal baseres på. Eksemplene på at pris trumfer kvalitet er mange. Det kan bli dyrt å kjøpe billig.

Med vennlig hilsen,

Elisabeth Gammelsæter
Generalsekretær Norsk Bergindustri